



TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

- 44504

Aşağıdaki sorularımın **Adalet Bakanı Akın Gürlek** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim.

Serhat Eren

Diyarbakır Milletvekili

Komedyen ve içerik üreticisi Tuba Ulu'nun bir stand-up gösterisinde kullandığı ifadeler gerekçe gösterilerek gözaltına alınması, hakkında adli kontrol tedbiri uygulanması, sosyal medya hesaplarına erişim engeli getirilmesi ve sonrasında hakkında hapis istemli iddianame hazırlanması ifade özgürlüğü, sanat özgürlüğü ve demokratik toplum ilkeleri bakımından ciddi tartışmalara neden olmuştur. Basına ve kamuoyuna yansıyan bilgilere göre Tuba Ulu hakkında "halkı kin ve düşmanlığa tahrik" ve "milli ve manevi değerlere hakaret" gerekçeleriyle işlem tesis edilmiş, sanatçının X hesabı ile YouTube kanalına erişim engeli uygulanmıştır. Mizahi bir gösteri kapsamında sarf edilen ifadelerin doğrudan ceza soruşturmasına konu edilmesi ve sosyal medya hesaplarının kapatılması, ifade özgürlüğünün sınırları ile ceza hukukunun kullanım biçimi konusunda önemli kaygılar yaratmıştır.

İfade özgürlüğü yalnızca toplumun çoğunluğu tarafından kabul gören ya da rahatsızlık yaratmayan düşünceler için değil, sarsıcı, sert, aykırı, eleştirel ve mizahi ifadeler için de geçerlidir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin yerleşik içtihatlarında da hiciv, mizah ve sanatsal ifade biçimlerinin demokratik toplumun korunması gereken temel unsurlarından biri olduğu vurgulanmaktadır. Demokratik toplumlarda mizahın cezalandırılması ya da kriminalize edilmesi bireysel bir hak ihlali değil, toplumun eleştirel düşünme ve kamusal tartışma alanının daraltılması sonucunu da doğurmaktadır. Son yıllarda gazeteciler, sanatçılar, karikatüristler, müzisyenler, sosyal medya kullanıcıları ve stand-up sanatçıları hakkında açılan soruşturmaların ve erişim engeli kararlarının arttığı görülmektedir. Özellikle "halkı kin ve düşmanlığa tahrik", "cumhurbaşkanına hakaret" ve "milli ve manevi değerlere hakaret" gibi geniş ve muğlak yorumlanabilen suç tiplerinin ifade özgürlüğünü sınırlandıracak şekilde uygulanması, hukuk devleti ve hukuk güvenliği ilkeleri bakımından ciddi tartışmalar yaratmaktadır. Nitekim Avrupa Parlamentosu Türkiye Raportörü Nacho Sanchez Amor da Tuba Ulu hakkında yürütülen süreç nedeniyle yaptığı açıklamada, bir ülkede komedyenlerin gözaltına alınmasının "derin biçimde ürkütücü" olduğunu ifade etmiş ve bunun ifade özgürlüğü bakımından olumsuz bir tablo yarattığını belirtmiştir.

Bu bağlamda;

- 1- Tuba Ulu hakkında başlatılan soruşturma ve hazırlanan iddianame hangi somut hukuki gerekçelere dayanmaktadır?
- 2- Mizahi bir stand-up gösterisinde kullanılan ifadelerin "halkı kin ve düşmanlığa tahrik" suçu kapsamında değerlendirilmesine esas alınan somut tehlike nedir?

- 3- Tuba Ulu'nun X hesabı ve YouTube kanalına erişim engeli getirilmesinde hangi mahkeme kararı veya idari işlem esas alınmıştır?
- 4- Söz konusu erişim engeli kararında "milli güvenlik" ve "kamu düzeni" bakımından hangi somut ve yakın tehlike tespit edilmiştir?
- 5- Son 5 yılda mizah, hiciv, stand-up gösterisi, karikatür, sahne performansı veya sosyal medya paylaşımı nedeniyle kaç kişi hakkında soruşturma açılmıştır?
- 6- Bu soruşturmaların kaç kovuşturmaya dönüşmüş, kaç beraat, kaç mahkumiyet, kaç takipsizlik ile sonuçlanmıştır?
- 7- Son 5 yılda "halkı kin ve düşmanlığa tahrik" suçlamasıyla sanatçılar, gazeteciler, komedyenler, yazarlar ve içerik üreticileri hakkında kaç soruşturma açılmıştır?
- 8- Son 5 yılda "milli ve manevi değerlere hakaret" gerekçesiyle kaç kişi hakkında adli işlem yapılmıştır?
- 9- Mizahi ve sanatsal ifadelerin ceza soruşturmasına konu edilmesinin otosansürü artırdığına dair Bakanlığınızın herhangi bir değerlendirmesi bulunmakta mıdır?
- 10- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin ifade özgürlüğü, sanat özgürlüğü ve hiciv alanındaki içtihatları dikkate alınarak savcılıklar ve mahkemeler nezdinde herhangi bir eğitim, farkındalık veya mevzuat çalışması yürütülmekte midir?
- 11- Türk Ceza Kanunu'nda yer alan ve geniş yorumlanabilen suç tiplerinin ifade özgürlüğü aleyhine kullanılmasını önlemek amacıyla herhangi bir mevzuat değişikliği çalışmanız bulunmakta mıdır?
- 12- Bakanlığınız, sanat ve mizah alanındaki ifadelerin cezai yaptırımla karşılaşmaması için ceza hukukunun "son çare" olması ilkesini esas alan herhangi bir politika geliştirmekte midir?